

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

minus; non verò ex majori, vel minori perfectione naturali intellectus creati: Ergo inæqualitas visionis beatæ solum provenit ex inæqualitate luminis gloriæ.

Denique probatur conclusio ex absurdo & inconvenienti, quod sequitur ex opposita sententia. Si inæqualitas visionis peteretur à perfectione naturali intellectus creati, daretur aliquis gradus beatitudinis, qui non corresponderet meritis, & gratiæ, sed tantum naturæ. Item unus homo, vel Angelus beatus, per sua naturalia se discerneret in supernaturalibus, ab alio minus beato: At hæc sunt falsa, & absurda, & sapiunt hæresim Pelagij: Ergo &c. Sequela Majoris probatur: Ponatur enim unus intellectus, naturaliter perfectior alio duobus gradibus, & quod uterque habeat lumen gloriæ ut sex, juxta sua merita, & juxta mensuram gratiæ & charitatis quam habuit in via: in tali casu intellectus naturaliter perfectior videbit Deum, v. g. ut decem, & alius minus perfectus videbit tantum ut octo: Ergo in tali casu, hi duo gradus gloriæ, quibus gaudebit ille qui perfectior, & perspicaciori pollet intellectu, non corresponderent luminis gloriæ, nec proinde meritis, aut gratiæ, & charitatis; sed in solam perfectionem naturalem intellectus creati reducerentur: & sic unus homo, vel Angelus magis beatus, per sua naturalia se discerneret in supernaturalibus ab alio minus beato.

Respondet Molina, negando sequelam Majoris; quia, inquit, in tali casu, vel non dabitur tantum luminis gloriæ illi, qui perspicaciori pollet intellectu; vel si tantum luminis gloriæ ei conferatur, non dabitur illi æquale auxilium supernaturale ad videndum Deum, ac alteri habenti æqualia merita, & intellectum minus perfectum.

Sed hæc responsio videtur absurda: Cum enim lumen gloriæ detur juxta proportionem meritorum, & juxta mensuram gratiæ, & charitatis quam homo habuit in instanti mortis, si ille qui perfectiori pollet intellectu, habeat æqualia merita, & gratiam seu charitatem æqualiter intensam, ac alter qui minus perfectum habet intellectum, certum est quod æquale lumen gloriæ ipsi conferetur (ut enim dicit S. Thomas hic art. 6. *Plus participabit de lumine gloriæ, qui plus habet de charitate*) alioquin ille esset deterioris conditionis in supernaturalibus, & privaretur re sibi debitâ de condigno; quod est omnino absurdum, & ordini divini justitiæ planè repugnans.

Illud etiam quod addit, nempe quod si lumen gloriæ æquè intensum ei concedatur, non dabitur illi æquale auxilium ad videndum Deum, ac alteri qui minus perfectum ac perspicacem intellectum sortitus est, omni probabilitate caret; cum enim beato habenti æquale lumen gloriæ, æquale debeatur auxilium ad videndum Deum, si ille qui perfectiori pollet intellectu, habeat æquale lumen gloriæ ac alter, habebit etiam par & æquale auxilium: alioquin, ut dicebamus, frustraretur aliquo sibi debito. Imò sicut si Deus ab igne subtraheret aliquid sui concursus naturalis, ut non calefaceret secundum totam suam virtutem & activitatem, esset miraculum; ita si ab intellectu lumine gloriæ illustrato, qui quasi per modum naturæ agit, subtraheret aliquid sui concursus supernaturalis, ne secundum totam suam virtutem quam habet à lumine gloriæ,

A Deum videret, miraculum esset, cujus tamen nulla apparet necessitas, vel utilitas.

S. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò cum Cajetano: D. Thomas 3. p. quest. 10. art. 4. ad 2. docet gradus visionis divine magis attendi secundum ordinem gratiæ, quam secundum ordinem naturæ. Sentit ergo secundum utrumque ordinem attendi, ac proinde pari existente lumine gloriæ, perfectiorem esse visionem Dei, si perfectior fuerit intellectus.

B Respondeo quòd quando D. Thomas dicit gradus visionis divine magis attendi &c. *ly magis* non sumitur comparative, sed exclusive; ita ut idem significet ac *potius*. Sicut cum Paulus ad Hebræos 11. dicit de Moyse, *Magis eligens affligi cum populo Dei, quam temporalis peccati habere jucunditatem*. Hanc solutionem approbat & rectè explicat Suares in commentario illius articuli 4. questionis decimæ tertiæ partis; unde placet ejus verba hic referre & transcribere. Sic ergo ait: *Quæ Cajetanus docet in solutione ad secundam & tertiam, cavenda sunt & corrigenda; nam non solum falsa sunt, sed etiam contra expressam mentem D. Thomæ. In solutione enim ad 2. ait D. Thomæ gradus perfectionis in divina visione, magis attendendus esse secundum ordinem gratiæ, quam secundum ordinem naturæ: unde inserit Cajetanus ex utroque capite oriri, ut una visio sit perfectior aliâ, atque adeo perfectiorem intellectum cum eodem lumine perfectius videre Deum. Sed quidquid sit de re (quæ ego sine dubio falsam existimo) in hac littera D. Thomæ nullum habet fundamentum, sed ex illa potius contrarium non obscure colligitur, si argumenti intentio consideretur, & rectè applicetur solutio. Argumentum enim contendeat, Angelum perfectius videre Deum, quam animam Christi, quia habet perfectiorem intellectum. Respondet D. Thomæ, nego consequentiam, & rationem reddit, quia illa visio est supra naturalem perfectionem potentie creatæ. Intendit ergo concludere, perfectionem visionis non esse ex naturali perfectione potentie, sed ex supernaturali; unde illa particula magis, non sumitur in illo sensu comparativo, ut Cajetanus exponit, sed ut idem significat quòd potius; & ita non affirmat utrumque extremum, sed alterum negat.*

C Objicies secundo: Quando duæ causæ concurrunt ad eundem effectum, ille crescit in perfectione, quando aliqua illarum crescit in virtute, & activitate: Sed ad visionem beatam, non solum lumen gloriæ, verum etiam intellectus creatus, efficienter concurrunt: Ergo sicut intensus lumen, ita & perfectior ac perspicacior intellectus, perfectiorem efficit visionem. Minor constat ex suprâ dictis: Major autem variis exemplis declaratur. Nam in potentia visiva, si augeatur species, vel lumen exterius in ipso medio, intenditur visio, licet non crescat acies, & virtus ipsius potentie. Item duo pictores ejusdem industriæ, cum inæquali penicillo: vel duo inæqualis industriæ, cum æquali instrumento, diversæ perfectionis producant effectum: Ergo quando duæ causæ concurrunt ad eundem effectum, ille crescit in perfectione, quando aliqua illarum crescit in virtute & activitate.

Confirmatur primò: Intellectus magis perfectus, cum eodem habitu fidei, elicit actum fidei perfectiorem; & perfectior voluntas, cum

eum eodem habitu charitatis, & spei, producit A
actus intensiores, & perfectiores illarum virtu-
tum, quam alia minus perfecta: Ergo similiter, in
tellectus perspicacior, cum æquali lumine glo-
ria, perfectius Deum videbit, quam alter qui est
minoris perspicacia, & activitatis.

19 Confirmatur secundò; Intellectus perfectior,
cum æquali lumine gloria, potest magis vel mi-
nus perfecte conari ad actum: Ergo & elicere
perfectiorem visionem. Consequentia videtur
manifesta, Antecedens probatur. Habitus subor-
dinantur conatui potentia, & ab illa applican-
tur ad agendum: Ergo intellectus perfectior,
cum æquali lumine gloria, potest magis vel
minus perfecte conari ad actum. B

20 Ad objectionem patet solutio ex supra dictis:
Major enim est vera, quando causa perfectior
influit per se ut perfectior, vel ut habet virtu-
tem proximam & immediatam in effectum; se-
cundus autem quando concurrunt tantum secundum
virtutem radicalem, & major ejus perfectio
materialiter se habet, & per accidens, ut con-
tingit in proposito. Unde patet disparitas ad ex-
empla adducta: Nam species, & lumen, proximi-
mè & immediatè influunt in visionem, & ha-
bent vim proximam ad agendum, saltem partia-
lem & incompletam. Idem servatà propor-
tione de pictoribus inæqualis indutria, vel in-
æqualibus instrumentis utentibus, dicendum
est. Intellectus autem creatus, solum radicaliter
concurrat ad visionem beatam, nec confert
eorum activitatem & virtutem proximam ad
agendum, sed suam quam habet, subjicit lumi-
ni gloria, ut elevabilem ab ipso; sicque reddi-
tur una tantum virtus proportionata, & proxima
ad visionem.

21 Ad primam confirmationem dicendum, in
actu fidei duo esse distinguenda; primum est ap-
prehensio objecti credibilis: secundum assensus
supernaturalis, quo homo credit mysteriis re-
velatis. Primus actus est naturalis, ac proinde
potest esse perfectior in perfectiori intellectu.
Secundus verò est supernaturalis, unde non
commensuratur perfectioni naturali intelle-
ctus, sed intensiori, & perfectioni habitus, vel
auxilii supernaturalis, à quo immediatè procedit.
Nihil etiam confert naturalis perfectio vo-
luntatis ad actus supernaturales spei, & chari-
tatis; sed tota etiam illorum perfectio mensu-
ratur ab intensiori, & perfectione habitus, vel
auxilii supernaturalis, eam elevantis ad ope-
randum.

22 Ad secundam confirmationem, nego Ante-
cedens, conatus enim potentia non est aliquid
antecedens actum, sed ipse actus ut emanans à
suo principio, & ideo sicut habitui tribuitur esse
principium actus, ita & conatus ad actum. Un-
de sicut habitus supernaturales dant potentia
posse operari, quia dant eis virtutem, & effica-
ciam proximam; ita dant eis posse conari ad
operandum.

An Beati Deum comprehendant, vel saltem,
de potentia absoluta, ipsum comprehen-
dere possint?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententiæ.

PRO resolutione hujus difficultatis diligenter
observandum est, nomen comprehensionis
ex comprehensione corporea fuisse ad spiritua-
lem translatum: Unde sicut in rebus corporeis
comprehensio sumitur dupliciter, vel largè,
prout opponitur inspectioni: quo sensu, quando
quis latronem quem inssequitur apprehendit &
capit, etsi non totum teneat, sed partem, ipsum
dicitur comprehendere: vel strictè, pro inclusio-
ne & continentia, quæ unum corpus quantum
continet intra se totum aliud corpus; ut cum
manus ita continet totum aliquem globum, ut
nihil ejus sit extra illum. Ita similiter in rebus
spiritualibus comprehensio duobus modis usur-
pari solet, primò largè & improprie, pro allec-
tatione & obtentione seu possessione ejus quod
desiderabatur, ut constat ex illo Apostoli. ad
Corinth. 9. Sic currite ut comprehendatis, & ex illo
ad Philipp. 3. Sequor autem si quomodo comprehen-
dam. Et in hoc sensu beati appellantur comprehen-
siones. Et Nazianzenus orat. 24. dixit, Com-
prehensionem divina essentia, premium esse omnium
beatorum. Et hoc modo (ut observat D. Thomas
hic art. 7. ad 1.) comprehensio est una de tribus
dotibus animæ, quæ respondet spei, sicut visio
fidei, & fructio charitatis. Secundò sumitur com-
prehensio strictè & proprie, pro cognitione ob-
jecti unde quæque perfecta, id est ad æquata cum
objecti cognoscibilitate, per quam objectum
cognoscitur, quantum cognoscibile est. Et de
comprehensione sic accepta loquimur in præ-
senti, dum requirimus, an Beati Deum comprehen-
dant, vel saltem de potentia absoluta ipsum
comprehendere possint?

D In cujus difficultatis resolutione: In primis est
error Eunomii, & aliorum Anomæorum, qui (ut
suprà ostendimus) eo dementia pervenerunt,
ut comprehensionem Dei cognitionem sibi arro-
garent, & tantam Dei notitiam quantum Deus de
se ipso habet, se habere jactarent. Secundò est
error Augustini de Roma, Episcopi Nazareni,
qui asserbat animam Christi videre Deum tam
clarè & intensè, sicut Deus ipse se ipsum, quod est
ipsum comprehendere. Tertiò est aliquorum
Theologorum sententia, qui licet beatos Deum
de facto non comprehendere fateantur, existimant
tamen de absoluta potentia fieri posse,
quòd comprehendatur Deus, vel aliquod ejus
attributum, ab aliqua creatura: quia (inquiunt)
potest Deus infundere ipsi lumen gloria infinite
intensum, vel suam intellectionem ei unire; in
quibus casibus ab intellectu creato comprehen-
deretur. Huic sententiæ favet Vazquez hic totà
disp. 52. ubi respondens locis Scripturæ, Conci-
liorum, & Patrum, quibus incomprehensibili-
tas Dei ostenditur, affirmat non esse de fide quòd
Deus sit incomprehensibilis in ordine ad abso-
lutam Dei potentiam, sed solum quòd sit in-
comprehensibilis, respectu cognitionis natura-
lis creaturæ; sicut Deus dicitur in Scriptura invi-
sibilis, & ineffabilis: tamen constat quòd solum
est invisibilis cognitioni naturali, non verò su-
pernaturali, & beatifica.

§. II.